

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ

Шпакевич Ганна Романівна, магістр спеціальності «Публічне управління та адміністрування» кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління Поліського національного університету

Національні інноваційні системи являють собою мережу ринкових і неринкових інститутів, що детермінують напрямки і швидкість створення, поширення і використання інновацій і формують інституціональну структуру, правові рамки і культурне середовище, в рамках яких уряди розробляють і здійснюють політику, спрямовану на регулювання інноваційних процесів.

Національна інноваційна система як економічна категорія являє собою продукт, поєднання процесів глобалізації та диференціації в інноваційній сфері. В кінці 1980-х рр. цей термін вперше вживається в роботах Г. Нельсона, Б.-А. Лундвалла, Н. Розенберга, та ін. [2, 3, 4].

Концепція інноваційних систем дозволяє, спираючись на класичні поняття теорії інноватики, оцінювати якісні параметри розвитку інноваційної сфери та прогнозувати напрямки подальших змін. Світова економічна думка підходила до теорії національних інноваційних систем двома основними шляхами. Перший підхід пов'язаний з інтеграцією науково-технічної сфери і виробництва, який в провідних індустріальних країнах прийняв якісно нові форми. У 1980-1990-х рр. інноваційні процеси набувають самостійне значення, їх розвиток носить чітко виражений наступальний характер. Доступ до передових технологій став для наукомістких фірм потужним інструментом збільшення прибутку шляхом вилучення технологічної ренти.

Необхідність використання інтенсивних, перш за все науково-технічних, чинників економічного і соціального розвитку країни стала очевидною особливо в останні роки існування соціалістичної системи. Саме формування національної інноваційної системи в Україні базується на теоретичних розробках вітчизняних і зарубіжних вчених і викликано необхідністю інтеграції їх в глобальні

інноваційні процеси.

Теоретичні підходи до формування категорії національної інноваційної системи відображаються в сукупності визначень, що даються різними авторами. На жаль, однозначного тлумачення цієї важливої категорії не існує ні на офіційному рівні, ні в термінологічному поданні окремих фахівців. У визначенні К. Фрімана національна інноваційна система представляється як сукупність організацій і підприємств, діяльність яких спрямована на генерування і дифузії інновацій [2]. Цікаві визначення, дані Лундваллом, Нельсоном, які характеризують національну інноваційну систему як: елементи та взаємовідносини, які взаємодіють у виробництві, дифузії і використанні нових і економічно корисних знань і розташовані всередині або управляються через кордони держави або регіону (Лундвалл [3]); мережа інститутів, чий взаємини визначають інноваційний результат компаній країни; системи взаємопов'язаних інститутів, що здійснюють створення, зберігання і трансформацію знань, навичок і винаходів, що визначають нові технології (Нельсон [4]).

Світовою державною практикою доведено [1], що науково-технічні та інноваційні процеси не можуть повноцінно розвиватися в чисто ринковому середовищі. Обмежена сфера впливу ринкових механізмів на науково-технічний та інноваційний розвиток пояснюється багатьма причинами, зокрема: початкові етапи інноваційного циклу не спрямовані безпосередньо на отримання практичної віддачі, відповідно не перебувають у сфері інтересів підприємницької діяльності; значна частина інноваційного процесу спрямована на збільшення обороноздатності країни, що може розглядатися тільки як сфера впливу виключно державних органів регулювання; впровадження інноваційних заходів має не тільки економічний, а й соціальний і екологічний ефекти.

Стимулювання такого роду інноваційних процесів можливо тільки при відповідних політичних і соціально-економічних умовах, створених державою. Обмін науково-технічною інформацією відповідно до рекомендацій Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) передбачає безкоштовне надання науково-технічної інформації по 33 базисним дослідженням. Проблеми формування державної політики розвитку інноваційного комплексу в найбільшій

мірі знаходять відображення в проблематиці і концепції побудови національної інноваційної системи України як інтегрованої основи становлення країни на інноваційний шлях розвитку, управління цим процесом.

Таким чином, з численних дискусій виявляються певні позиції вчених і практиків, управлінців з даної проблематики. Слід відразу ж зазначити, що позиції дуже суперечливі, особливо при порівнянні думки вчених, з одного боку, і пропозицій управлінців, з іншого. Разом з тим виявляються деякі збігу поглядів, засновані на досвіді ряду країн, а також об'єктивні тенденції, що враховують специфіку переходу до інноваційного типу розвитку нашої країни, які цілком можуть бути враховані при побудові ряду концептуальних положень.

До ключових положень можна віднести необхідність: відповідності національної інноваційної системи стратегії соціально-економічного і технологічного розвитку; політичної волі, комплексності підходу і концентрації ресурсів на цьому напрямку; з урахуванням особистих якостей зарубіжних моделей по окремих блоках національної інноваційної системи; розширення інтеграційної ролі великих компаній як лідерів інноваційного розвитку; підключення академічної науки, до інноваційної системи. Таким чином, національна науково-інноваційна система – не просто набір інституціональних структур, це система взаємопов'язаних, взаємодіючих структур, які функціонують в рамках певного правового поля і сформувалися культурних і етичних норм.

Література

1. Михненко А. М., Бакуменко В. Д., Кравченко С. О. Інновації в управлінні суспільним розвитком: навч. посіб. Київ : НАДУ, 2009. 116 с.
2. Freeman C. Technology Policy and Economic Performance: Lesson from Japan. L.: Printer, 1987. 256 p.
3. Lindvall B. (Ed.). National Innovation Systems: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning. L.: Printer, 1992. 111 p.
4. Nelson R. (Ed.) National Innovation Systems: A Comparative Analysis. Oxford: Oxford Univ. Press, 1993. 249 p.